

Hav i balans samt levande kust och skärgård

Nationell uppföljning av miljömålet

Maria Åslund, Miljöuppföljningsenheten

IALE konferens, marina miljöproblem 251126

Havs
och Vatten
myndigheten

Miljömålssystemet

- » Beslutades av riksdagen 1999
- » 16 miljö kvalitetsmål + generationsmålet
- » 8 uppföljningsansvariga myndigheter
- » Naturvårdsverket övergripande ansvar, ger anvisningar

Generationsmålet

”Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.”

– Riksdagens definition av generationsmålet

Begränsad klimatpåverkan
Frisk luft
Bara naturlig försurning
Giftfri miljö
Skyddande ozonskikt
Säker strålmiljö
Ingen övergödning
Levande sjöar och vattendrag
Grundvatten av god kvalitet
Hav i balans samt levande kust och skärgård
Myllrande våtmarker
Levande skogar
Ett rikt odlingslandskap
Storslagen fjällmiljö
God bebyggd miljö
Ett rikt växt- och djurliv

Hav i balans samt levande kust och skärgård

- » komplext och omfattande mål som spänner över många områden.
- » Flera styrmedel har betydelse för att nå miljökvalitetsmålet
 - Havsmiljöförordningen
 - Vattenförvaltningsförordningen
 - Havsplaneringsförordningen
 - Nationella föreskrifter för fiskets bedrivande
 - EU:s gemensamma fiskeripolitik
 - Miljöbalken
 - Plan- och bygglagen

Centrala problem för målet

- » För hög tillförsel av näringsämnen och farliga ämnen.
- » Utbredningen av döda bottenar och syrefattiga områden i Östersjön minskar inte.
- » För hög påverkan från fysisk påverkan.
- » För högt fisketryck på vissa arter.
- » Marint skräp (plast)
- » Känsliga livsmiljöer och kulturmiljöer påverkas eller förstörs genom exploatering och fragmentering.
- » Klimatförändringar kan i flera fall förvärra effekterna av vissa belastningar.

Miljömålsuppföljningen

- » Årlig uppföljning
- » Fördjupad utvärdering
- » Sverigesmiljomal.se
- » Regional miljömålsuppföljning
- » Målmanualer – vägledningsdokument för uppföljning

Bedömning av om målet nås

- » JA → Miljökvalitetsmålet är uppnått eller kommer kunna nås
- » NÄRA → Miljökvalitetsmålet är delvis uppnått eller kommer delvis att kunna nås
- » NEJ → Miljökvalitetsmålet är inte uppnått och kommer inte kunna nås med befintliga och beslutade styrmedel och åtgärder

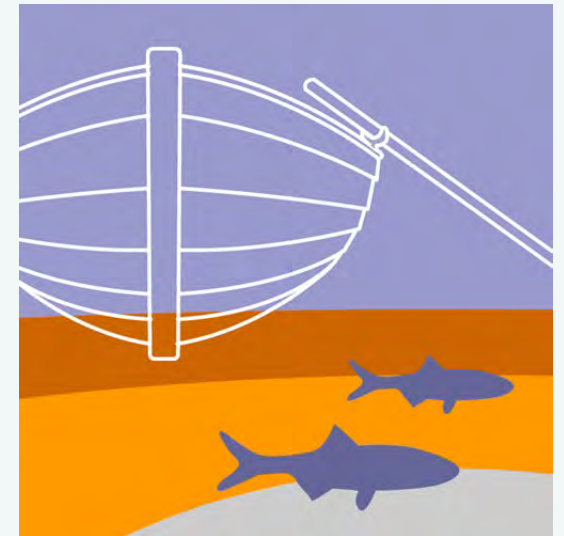
Bedömning av Hav i balans samt levande kust och skärgård

Nej

Miljökvalitetsmålet är inte uppnått och kommer inte kunna nås med befintliga och beslutade styrmedel och åtgärder

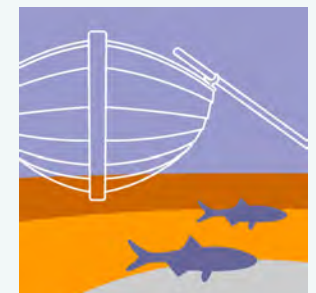

Det går inte att se en tydlig riktning för utvecklingen i miljön.

Indikatorer – Hav i balans

- » **Ekologisk och kemisk status för kustvatten**
- » **Hållbart nyttjade fisk- och skaldjursbestånd i kust och hav**
- » **Kustnära byggande**
- » **Marint skräp på stränder**
- » **Miljögifter i sill och strömming**
- » Indikatorerna togs fram 2018, begränsat till max 5 st per miljömål.
- » Svårt att beskriva utvecklingen av så komplexa mål som Hav i balans med endast 5 indikatorer....
- » Indikatorer är utvalda just för att kunna ge en indikation om hur tillståndet i miljön ser ut!

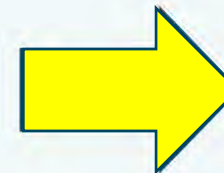
Miljömålsindikatorer – Hav i balans

Indikator			Trend
Ekologisk och kemisk status för kustvatten	79% av vattenförekomster uppnår inte god ekologisk status (72% uppnår måttlig status)	Inga kustvattenförekomster uppnår god kemisk status	Svårt att bedöma trend då bedömningsgrunderna ändrats mellan varje statusklassning
Hållbart nyttjade fisk- och skaldjursbestånd i kust och hav	40% av bedömda bestånd bedöms vara hållbart nyttjade 2024.	67 st bestånd bedömda	
Kustnära byggande	Det finns inga tecken på minskad bebyggelse i strandnära lägen	Ny kartläggning	
Marint skräp på stränder	Inga stränder under tröskelvärden för god status på västkusten	5 av 10 stränder i Östersjön klarar tröskelvärden för god status	
Miljögifter i sill och strömming	Alla besökta provtagningsstationer i både Västerhavet och Östersjön ligger under gränsen för hög miljörisk.		

Hav i balans samt levande kust och skärgård- FU23 Bedömning

11 preciseringar

Havs
och Vatten
myndigheten

	Precisering	Nås målet 2030?	Utveckling av miljötillståndet till 2030	Förväntas förbättringar på längre sikt?
1	God miljöstatus	NEJ	→	JA
2	God ekologisk och kemisk status	NEJ	→	JA
3	Ekosystemtjänster	NEJ	→	JA
4	Grunda kustnära miljöer	NEJ	↘	JA
5	Gynnsam bevarandestatus och genetisk variation	NEJ	↘	NEJ
6	Hotade arter och återställda livsmiljöer	NEJ	↘	NEJ
7	Främmande arter och genotyper	NEJ	↘	NEJ
8	Genetiskt modifierade organismer	JA	→	-
9	Bevarade natur och kulturmiljöer	NEJ	↘	JA
10	Kulturlämningar under vatten	NEJ	→	JA
11	Friluftsliv och buller	NEJ	→	NEJ

Foto: Maria Samuelsson

Trendpilar - länens bedömning 2024

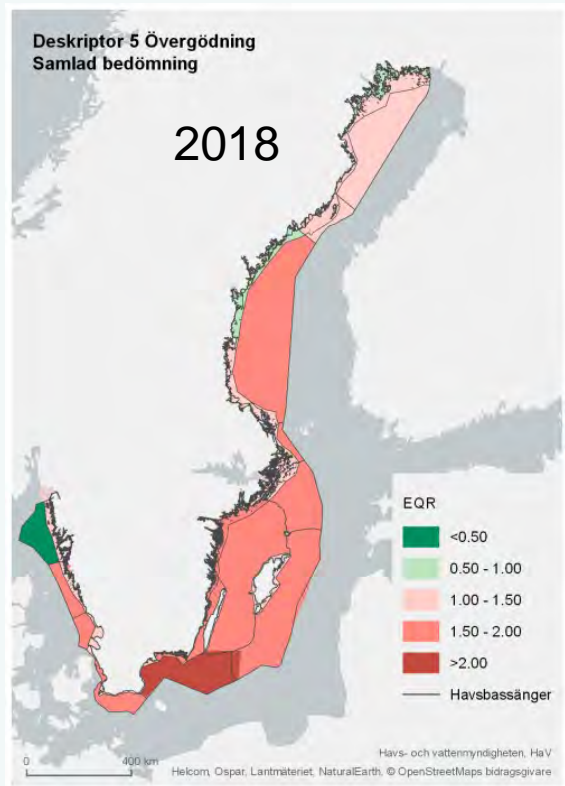
Foto: Maria Samuelsson

RÅU 2024 (Län)	Hav i balans samt levande kust och skärgård
Blekinge	Red arrow pointing down
Gotland	Empty circle
Gävleborg	Empty circle
Halland	Red arrow pointing down
Kalmar	Yellow arrow pointing right
Norrbotten	Yellow arrow pointing right
Skåne	Red arrow pointing down
Stockholm	Red arrow pointing down
Södermanland	Yellow arrow pointing right
Uppsala	Red arrow pointing down
Västerbotten	Yellow arrow pointing right
Västernorrland	Empty circle
Västra Götaland	Red arrow pointing down
Östergötland	Yellow arrow pointing right

Havs
och Vatten
myndigheten

Bedömning havsmiljödirektivets deskriptor 5 - Övergödning

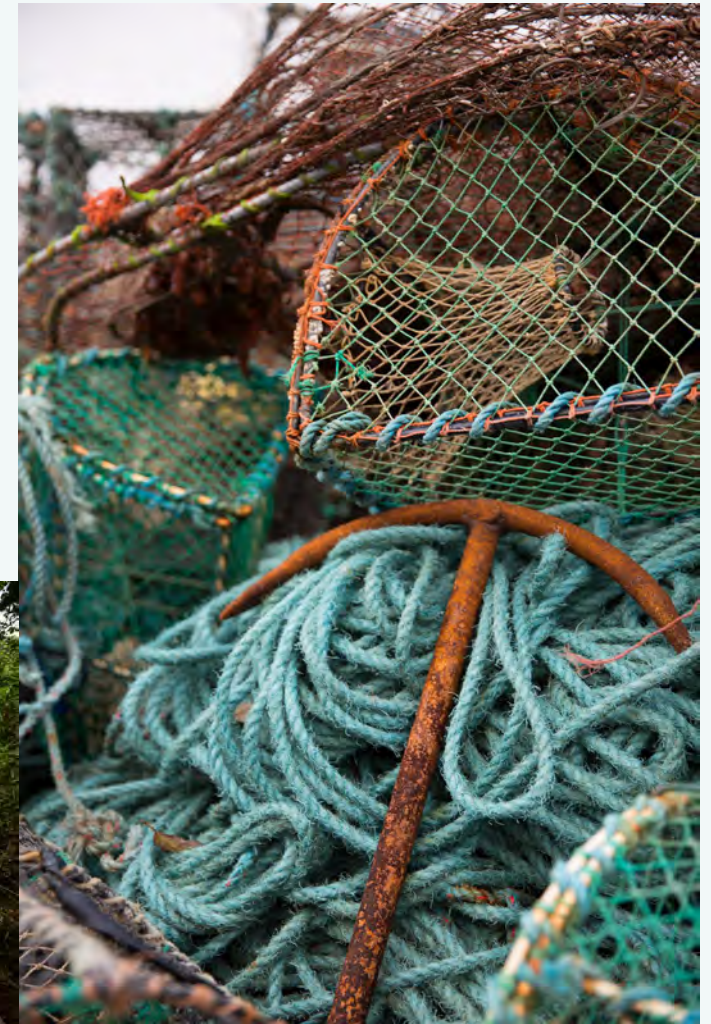
2023

Jämfört med föregående bedömningsperiod har miljöstatus **förbättrats** i Västkusten yttre och inre kustvatten samt i Norra Kvarkens yttre kustvatten och **försämrats** i Bottenvikens inre kustvatten.

För havsbassängers utsjövatten är bedömningen av miljöstatus **samma** som föregående bedömningsperiod i både Västerhavet och Östersjön

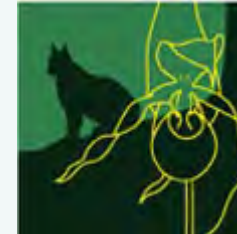
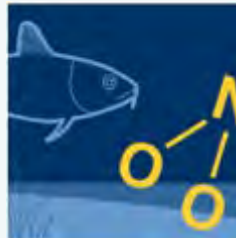
Insatser för den marina miljön

- » Åtgärdsprogram för havsmiljön
- » Satsning på marina skyddade områden
- » Satsning på restaurering – nya restaureringsförfordningen
- » Olja från vrak
- » Spökgarn
- » Övergivna fritidsbåtar
- » Övergödning prioriterat område

Vad krävs för att uppnå målet?

- » Omfattande åtgärder både inom Sveriges gränser och i samverkan med andra länder genom till exempel de havsregionala åtgärdsprogrammen BSAP (HELCOM:s uppdaterade aktionsplan för Östersjön) och NEAS (OSPAR:s miljöstrategi för Nordostatlanten).
- » Flera styrmedel är viktiga verktyg, men de behöver användas mer effektivt, följas upp och stötts genom långsiktig finansiering.
- » Beroende av att andra miljökvalitetsmål uppfylls, som *Gifrfri miljö*, *Begränsad klimatpåverkan*, *Ingen övergödning*, *Levande sjöar och vattendrag* samt *Ett rikt växt- och djurliv*. För kulturmiljövärdena i kust och skärgård är uppfyllelsen av *God bebyggd miljö* viktig.

Sammanfattningsvis

- » Havet mår inte bra och många av kriterierna och indikatorerna i miljömålet och havsmiljödirektivet uppnås inte.
- » Baserat på miljömålsindikatorerna och havsmiljöbedömningen visar majoriteten av indikatorer och kriterier dock på en oförändrad trend sedan förra bedömningsomgången (2018 – 2023).
- » Det görs mycket åtgärder för den marina miljön, men det tar tid innan effekterna syns.

Tack!

**Havs
och Vatten
myndigheten**

